

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

**Covarrubias y Leyva, Diego de
Antverpiae, 1610**

De consensu parentum in nuptijs requisito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96556)

empt. l. 2. Cod. quando lic. ab empt. dis. l. contractus. C. de fide instrum. qua in significatione videntur, hac dictione Teren. ac Plaut. ceterique Latini frequentius teste Gellio lib. nocti. Att. 17. ca. 2. Plinius etiam de annulo agens. li. 3. c. 1. celebrator, inquit, usus cum fenore coepisse debet, argumento est consuetudo vulgi, ad sponfiones etiam, annulo exiliente, tracta ab eo tempore, quo nondum erat arra velocior. Quamuis Greci hoc pignus, *Arrhabona* appellent: eaque dictione, pro obfidibus vltus est. Q. Claudius, Cuius ipse Gellius meminit. Est enim arrhabo auctore Suida, ea pars pretii, qua ab emptoribus firmandi contractus gratia representatur, cuius dictionis Varro de lingua Latina mentionem facit, quamuis postea inter fordida verba haberi ceperit apud Latinos. Lucianus vero apud Gracos in libello de Rhetorices magistro, hac dictione uti maualt quam *εποριουλον* Diuis Hieronymus in *epist. ad Ephes.* existimat, pignus ab arrhabone differre. Nam pignus, quod Greci vocant hypothecam, datur in mutuo: Arrhabo vero in contractu emptionis, & venditionis quo firma sit obligatio. Ipsa igitur arra, in sponsaliorum contractu, permittitur. *dist. l. arris. l. fin. Cod. de sponsa.* Regia l. 1. tit. 11. part. 4. Non enim ita facile arra constituitur, sicuti promittitur pena: cum arra realiter tradi debeat. Vnde non est mirum, si in matrimonio permittatur: cum maturo consilio arra tradatur. Quod locum habet, siue arre tradatur in quantitate, siue in specie. *Prapof. in d. c. Gemma. col. pen. Bal. & Salyc. in d. l. f. C. de sponsa.* Imo. Cum. Paul. *Aret. num. 9. & Iaf. in f. in d. l. Titia.* contra Bart. *ibi & Abb. in d. c. Gemma.* quorum opinio vulgo reprobatur. Procedit, & hec arraru traditio, etiam si vtrinque fiat. *Bald. in d. l. ff. Aret. num. 8. & Iaf. num. 31 in d. l. Titia.* quatuor Bart. *ibi*, quem alii communiter sequuntur vt Iaf. fatetur, teneat arram iure permissam esse, quando ab altero tantum traditur: alioquin idem esset quod pene promissio, & facillime vtrinque traderetur, idem notat *Abb. in d. cap. Gemma.*

10 Sed probabilior est sententia Bald. nulla enim videtur constitui ratio differentiae, qua efficax sit, an vtrinque, an ab altero tantum arra tradatur. Nec ita facilis est traditio arraru, etiam si vtrinque fiat sicuti ipsa pene promissio. Hec etiam traditio arraru potest fieri in quacunque quantitate, *ex d. l. f. quae generice loquitur Paul. Imo. Ang. Cuma. & Iaf. in d. l. Titia. n. 21.* etiam si Bartol. & Abb. in d. locis, velint arras non posse excedere quantitatem dotis, vel donationis propter nuptias, seu contentam in l. iubemus C. de repud. Est tamen intelligendum totum hoc quod de arris diximus, in arris promissis, & traditis omnino; non in promissis tantum, etiam ab altero solum, secundum Bart. Ang. Imo. & Paul. in d. l. Titia. & Soc. *conf. 3. r. vol. post Bart. con. 45.* Quia l. f. C. de spons. quae arras permittit, in realiter traditis loquitur: vnde earum traditio consistere debet Barto. tam in d. l. Titia quem ibi sequuntur Cuma. Aret. Iaso. & Ant. *conf. 70. Abb. in d. c. Gemma. Pau.*

11 in l. f. C. de Epis. & cler. dicit, super hac traditione standum esse confessioni illius, qui asserit, se arras recepisse, interim dum contrarium non probatur. *l. Publica. §. fin. ff. de posi.* sed si confessio vtrinque fieret, maximam esse fraudis presumptionem, quae quidem Bart. distinctio placet: licet *Prapof. in d. l. cap. Gemma. 2. q. dixerit, communiter receptum esse l. fin. Cod. de spons. non habere locum in arris promissis, & Tiraq. de vtroq. retract. 2. part. §. 7. num. 55.* idem asserat, quod ego non nego, tamen super earum traditione, standum esse confessioni recipientis ipsas arras cum Barto. contendam. Vnde non recte dixit *gloss. in cap. accedens de procurato.* licitum esse arras vtrinque promitti in sponsaliorum contractu.

12 Horum autem pignorum, quae arras appellamus, illud proprium est, ea amittere cum, per quem stat, quo minus matrimonium sequatur. At matrimonio secuto, ea redire ad dantem manifestum est, ita *Abb. & ibi Prapof. col. 5. in d. c. Gemma* dicens hanc opinionem communem, quam & *Frederic. asserit. conf. 69.* contra *Hofst. in d. c. Gemma.*

13 Hic tamen illud adnotare libet, Hispanos, omnia hac arrarum significatione, arras vulgo appellare, donationes factas vxoribus ante, vel post matrimonium contractum, vt eo consummato, statim eis acquirantur, in premium pudicitiae, iuxta illud *Iuuenalis Satyr. 6. Nec illud quod prima pro nocte datur.* quod constat *ex l. r. tit. 2. lib. 3. fori. & in l. 50. cum seq. in Tau. rimis legibus.* [quae est 2. tit. 2. lib. 5. Recopilat.] explicat *Zuarez in reper. l. r. tit. 2. lib. 3. fori in pr.* Nec possunt istae arrae decimam partem bonorum mariti excedere, vt constat in *dictis II.* Nec me latet *Reg. l. r. tit. 11. part. 4. antiquitatis* contra nos, donationem propter nuptias, etiam in arris, non esse

natio autem propter nuptias differt plurimum ab his donationibus, quas hinc temporibus Hispani arras dicimus: siquidem donatio propter nuptias est id, quod confertur a viro pro matrimonio oneribus, ad similitudinem eius, quod ab vxore ad eadem onera confertur, & dos appellatur. *§. est & aliud Inst. de don. l. cum muliere. Cod. de don. ante nupt. dist. leg. Reg. l. tit. 11. part. 4. Ex qua. & ex d. §. est & aliud. constat etiam, donationem propter nuptias re, & nomine a sponsalitia largitate differre, si propriam significationem obseruare velimus, idem probatur in *dict. leg. cum muliere. l. 2. & 7. in d. tit. 11. & ex Azone in summa. Cod. de donat. ante nupt. & Guidone Papae decis. 145.* quamuis & is aliqua tradiderit, quae aliena sunt ab Azonis intentione: & Iuniores quidam ab ipso Guidone alia adnotauerunt, quae is, ni fallor, minime scripserit. Hae autem donatio propter nuptias matrimonio soluto, etiam postquam fuerit consummatum, redit ad donantem, nec penes vxorem remanet, *cap. fina. de dona. inter vir. & vxorem. Bald. per text. ibi in l. 2. Cod. de bonis qua lib. Dec. in auth. preterea. Cod. vnde vir & vxor. col. 8.* *Aymon. con. 185.* probat *l. Reg. 7. & 2. tit. 11. part. 4. Vnde mihi non placet quod notat Ioa. Lupi. in rub. de donatio. inter viri & vxorem. §. 12. & 24. & Roderi. Zuarez in d. l. r. tit. 2. l. 3. fori. in part. dicentes donationem propter nuptias, dici in hoc Castelle regno arras. Id enim quatuor possit procedere attentis partiarum legibus: non tamen procedit perpensis legibus fori, atque Taurinis.**

Illud tamen non omitam, donationem propter nuptias pro soluenda dote vxore speciali quodam titulo hypothecae subiectam esse, *arg. text. in auth. sine a me. C. ad Velleian. & in auth. vt immobili ante nupt. §. si quis igitur. collat. 5. notat in specie Ioa. Lupi. in d. rub. §. 17. num. 16. & Ant. Burg. in c. peruenit de empt. col. pen. Coraf. post l. filium. Cod. famil. heres. cum. 125.*

§. OCTAVVS.

De consensu parentum in nuptiis requisito.

S V M M A R I A.

- 1 Filius, vel filia licet honeste exigit patris consensum ad matrimonium, tamen eo non petito tenet contractus conjugales.
- 2 Legatum virgini factum si virgo nupsit, minime amitti, si ipsa legataria alteri nubat ex consensu patris.
- 3 Intellectus ad l. cum tali. §. rescriptum ff. de condit. & demonst.
- 4 Intellectus ad Laudem. C. de nupt.
- 5 Filia contrahens matrimonium sine licentia patris, non potest ab eo exheredari.
- 6 Leges quaedam Regia intelletu.
- 7 Statutum de alimentis vel legitima amittendis, si filius sine consensu patris nuptias contrahat, nullum est.
- 8 Pater cogitur dotem constituere filio, quae absque eius consensu nupsit viro digno.
- 9 Lex Regia tit. 11. part. 4. explicatur.

Constat tamen denique ad matrimonium esse necessarium consensum liberum illius, qui contrahit, ita vt nec patris consensus requirendus precise sit. Quamuis enim honestus sit, patrem pro filio impubere matrimonium contrahere, & conjugale pactum inire, *c. r. de despon. impub.* is tamen contractus sine consensu filii, tacito, vel expresso, minime procedit. *c. r. §. si de despon. impub. in 6. Abb. & ceteri in d. c. r. de despon. impub.* imo solus consensus filii familias puberis matrimonium contractum perfectum facit, quod locum habet etiam in filia. *veniens in r. de sponsa. c. sufficiat. 27. q. 2.* atque idem probant vtriusque iuris interpretes quorum sententiae potissimum suffragatur *Lucii tertii [decretale] respofum; in c. cum causa. de rapt. Leges enim, quae in filia nubente patris consensum exigunt, vt in l. ea quae patris ff. de spons. etiam si filia vidua sit, & extra patriam potestatem, modo intra vicesimum quintum etatis annum, l. vidua. & l. in coniunctione. C. de nupt.* quae etiam leges parentum consensum exigunt, in ipsis nuptiis filiorum, qui patrie potestati subditi sunt, *l. 2. ff. de riu nup. l. in sponsali. in 1. ff. de spons. §. 1. in 1. ff. de nup.* Et *Euaristi canon. c. aliter. 30. q. 5. & c. 3. qui matris. acc. possunt.* ad honestatem referendum, non quod matrimonium, sine parentum consensu contractum nullum sit. *gloss. in d. l. cap. sufficiat. & in cap. cum virum, de regularibus. & cap. vii. 32. q. 1. 2. licet Chass. in glorie mundi Catal. part. 12. conf. 36.* velit probare, matrimonium a filia, absque patris consensu contractum, nullum esse: quod falsum est, & receptissimae apud nos sententiae omnino repugnant. Nec mihi placet quod nouissime probare conatur *Coraf. lib. 1. Miscel. cap. 17. dicens, & matrimonium absque parentum consensu a filiis contractum rescindi sententia posse, modo carnis committio secuta non fuerit, multo minus recipienda est opinio Ioa. Oldendorpii, qui 42. classe actionum, 16. act. septem rationibus nititur pro-*

tractum, nullū omnino esse: is enim subscribit Chassaneo, cui nos palam repugnamus. Quamuis & Doctissimus Duarenus eandem opinionem probare conetur in tit. ff. sol. mari. ca. 2. de nupt. quibuidam tamen expolitū conditionibus, quibus & alijs in hac eadē controuersia vltus est multae lectio- nis atq; eruditionis vir Claudius Spenceus, post in priorem ad Timotheum commentarios, eius sententiam sanctē ma- tris Ecclesiae, & sanctae sedis Apostolicę iudicio subijciens: tris Ecclesiae, & sanctae sedis Apostolicę auctores in his filijs pro- eam etenim opinionem p̄citatū auctores in his filijs pro- eam etenim opinionem p̄citatū auctores in his filijs pro-

Honestum tamen est, atque Reipub. maxime conueniens, filias in nuptijs contrahendis parentum consensum exigere, Nam & Hermione, in Eurypidis Andromacha, propria sponsalia patris curā commissa esse, palam proficitur. Nec virginalis pudoris est maritum eligere, auctore Ambrosio lib. 1. de Abraham Patriarcha. c. 9. quem Gratian. rescribit. 32. q. 2. cap. honorantur. vbi pluribus autoritatib. ipse Grat. hoc compro- bat. Vnde nō miror Steph. Bert. cons. 148. l. vol. respondisse lega- tum virginis factum, si Titio nupserit, non esse caducum, nec amitti, si ipsa virgo alteri nubat ex cōsensu patris. Hone- stitū enim virgini extitit, à patre consensum exigere, eius- que voluntatē in matrimonio contrahēdo sequi: siquidem & inhonestā, atq; impudicā foret, si parentis voluntati re- fragaretur. De huius tamen, respon. i. veritate nihil, quod mihi certum sit, modo asseuerare possum. Lector etenim legere poterit, quae de similib. controuersijs diligenter tradit Emanuel à Coita in l. cum tale. §. si arbitratu. ff. de cond. & dem. 3. ampliat. & 6. limit. His & Tertull. suffragatur lib. 2. ad vxorem ita scribens: nam nec in terris filij sine consensu parentum rite & iure nubent. Plato item lib. 6. de legib. & Demosthenes ex Atheniensū lege in oratione aduerijs Stephanum. Qui- bus adde quae Iulius Paulus lib. 2. sentent. 20. scribit. Eorum, in- quit, qui in potestate patris sunt, sine voluntate eius matri- monia non contrahuntur iure: sed contracta non soluuntur, cōtemplatio enim publicae vtilitatis priuatorum com- modis praertur. Hac Paulus, ad quem multa Cuiacius ad- notauit lib. 3. obseruat. c. 5. praeter ea quae in scholijs scripsit. Sed & ea omnia diligenter sunt obseruanda quae diuus Basilius tradidit Canone 38. atq; item 41. & 42. vt tandem lector intel- ligat ea omnia sic esse intelligenda, vt in Ecclesia Catholi- ca matrimonia, etiam à filijsfamilias contracta sine paren- tum cōsensu rata esse omnino existimemus: tamen si hone- stum esse, ad eum actum filios, atq; maximē filias parentum consensum exigere censeamus. [Poterit etiam Lector hac in re diligenter expendere quae D. Basilius tradidit Can. 38. 41. & 42. & quae de illis notat Theodoret. Balsamus in scholijs: & idem in Nomocano Photij tit. 1. 3. c. 9. & praeter haec c. 10. ex Conc. 111. Tolet. & apud Iuonem li. 3. c. 19. Epistolam item Euaristi, quae integra extat inter summorum Pontificum Epistolas.]

Attamē ex praefatis deducitur verus intellectus ad l. cum tale. §. rescriptum. ff. de cond. & dem. vbi probatur, legatum Titia factū, si arbitratu Sempronij nupserit, reiecta conditio- ne, purum esse atque valere: cum conditio illa libero con- sensu aduerferit. Secus tamē dicendum foret, si esset lega- tum sub conditione, si cum consilio Sempronij nupserit. Qui enim tenetur consiliū ab aliquo exigere, minimē ob- ligatur illud sequi, sic d. l. intelligit Paul. cons. 300. l. vol. Alex. in l. turpia. §. 1. ff. de leg. 1. Felin. in c. ex parte col. 2. de cons. Aymon. Saulli. dicens hanc opinionem esse communem consil. 1.

Secundo hinc deducitur tex. in l. vidua. C. de nupt. dicentem, filiam emancipatam, ante vicesimum quintum annū non posse secundas nuptias contrahere, sine licētia patris: pro- cedere de honestate, nō de rigore, nec de necessitate, quod tenet glo. ibi recepta communiter, vt constat ex adductis per Ioannē à Garronibus in rubr. de secund. nupt. num. 69.

Tertio ex praemissis apparet, filiam matrimonium con- trahentem in facie, quod aiunt, Ecclesie, etiam sine licentia patris, non posse iure à patre exheredari. Nemini enim fa- cit iniuria filia, quae iure permittente matrimonium con- traxit. At ius Canonicū permittit contrahere filium matri- moniū sine cōsensu patris, quia idem ius liberū constituit cōsensum ad coniugiū: quod si filia cōtrahens sine cōsen- su patris posset paterna hereditate priuari, minimē ius omnes

libere nubere cui vellet. ita Host. Abb. & alii in r. c. de despons. impub. latius Ioan. Lupi. in cap. per vestras. de donat. 3. nota. §. 9. cum sequentib. Alex. cons. 97. l. vol. Dec. & Ferrar. in l. nuptias. ff. de reg. iur. Roderic. Zuares in l. 2. tit. de matrim. lib. 3. fori. & hec est com- muns opin. vt fatentur Abb. in d. cap. 1. Fel. nu. 59. & Dec. nu. 39. in c. ecclesia de constitut. laf. in auct. sed si post. col. 2. C. in off. testia. qui alios ad id allegant. licet Paul. in d. auct. sed si post. per tex. ibi teneat contrarium, & Bal. Nouel. de dote. 9. par. priu. 16. num. 6. Sed assertio communis locū habet, etiā si filia nubat turpi, vel indigno, ante atatis annū vigesimum quintū, etiā si pater vellet eā tradere in vxorē aequae digno viro, & honesto, congrua sibi constituta dote: ob hanc libertatē, quae in coniu- gali consensu requiritur. Potius enim permittenda est haec iniuria, quae patri fieri videtur indirectē, quā quod li- bertas matrimonij impediatur, ita lmo. & Alex. in l. 1. n. 32. ff. solu. matrim. in c. accedens. de procur. laf. & Io. Lupi. in locis paulo ante citatis. Dec. in d. l. nuptias. & Ioan. Campe. in tract. de dote. 1. part. q. 13. ex quibus falsa est gl. in c. de rapivibus. 39. q. 1. quae contrariū tenet, cui simile est in d. auct. sed si post. quae etiam sequuntur plures, quos retulit Alex. in d. l. 1. & inter alios hoc approbat Anton. in d. c. accedens. Anchar. consil. 21. col. 2. & Roderic. Zuares in d. l. 2. & omnīū latissime Pau. Paris. cons. 29. vol. 3. col. 3. dicētes posse à patre exheredari filiam, quae turpi, & indigno, ante vigesimū quintū annū nupserit, sine patris consensu. Sed nec eorū opin. coadiuuat, nec nostrā improbat tex. in d. auct. sed si post. cum sensu à contrario collecto videatur glossi. opin. probare: qui quidem sensus cōtra iura canonica, in coniu- gali materia, admittēdus non est, & potissimē, quia in nouella Graeca Iustiniani. 115. vt cū de appellat. cognos. §. aliud quog., à qua de- ducta est constitutio praefata: sed si post, non sint illa verba, ex quibus praedictus sensus colligitur in codicibus Haloan- dri: tamen extant integre in Scrimingeri editione, & apud [Henricū] Agylæū: quare consultus est ad iura pontificia pronocare, cū ex litera illius Nouellae etiam iuxta vulgare editionem glossarū, opinio adhuc probetur vrgentius, quā ab ipsis fuerat adnotata [nimirum iuxta vulgare editionē, patrē posse exheredare filiam, quae intra vigesimum quintū annum absque eius consensu, etiā digno nupserit: item & eā, quae post vigesimum quintum annum cū eo matrimo- nium contraxit, qui liberae conditionis non erat.] Verum ad leges Regias, quae expressim sunt contrariae supradictis cōclusionibus, praecipue ad l. 2. tit. de matrim. lib. 3. fori. ad l. 4. tit. 1. lib. 5. ordin. [c. l. 1. tit. 1. lib. 5. Recopil. Jordan. ad l. 10. in tit. 1. par. 4. atque alias, quas Io. Lupi conegit in d. 3. notab. §. 8. respondeo dicit. II. iure canonico sublatas esse nec vim legum habere, quatenus poenas inferunt matrimonium contrahentibus, sine parentū consensu. Nam etsi Hispaniarū principes eas tulerint ad illam honestatem persuadendam, quae consistit in exigendo parentum consensu, ab ipsis filiis, ad coniuga- le contractum, non tamen habent vim legum: cū id sancire ad Romanos Pontifices petineat, ita Ioan. Andr. cōmuniter receptus in c. statutu. in 1. de heretic. in 6. Abb. in rep. ca. ecclesia. de cō- stit. n. 20. Frederic. cons. 36. & alii plures, quos refert Fel. in c. 1. de spons. n. 13. idem Fel. in d. cap. ecclesia. nu. 59. & ibi Dec. nu. 36. dicentes hanc opinio. esse communem, quā etiam sequitur Io. Lupi in d. c. §. Decius cons. 231. dicens non posse filium à statuto, alimētis, nec legitima, priuari, ex eo quod sine pa- tris consensu coniugium contraxerit, quo fit, vt sublata sit iure Pontificum l. 3. §. si emancipatus. ff. de honor. poss. contra tab. qua sancitum erat posse patrem filium exheredare, si ignomi- niosam vxorem duxisset absque eius consensu. Principes enim laici nihil possunt statuere, quod matrimonij liberū consensum impediatur, vt late examinat Io. Lupi in d. c. 3. no- tab. §. 3. usque in finem eiusdem notab. Etiam circa accidentia ipsi matrimonio, vt constat ex praedictis, & notat Abb. & Prae- pos. qui hanc opinionem asserit esse communē in cap. 1. de sponsa. col. 3. late Vincent. Hercula. q. 3. & probatur in d. c. 1. cap. tuam de ord. cogni. c. causam quae in 2. qui sibi sint legit. scribit & hac opinio- nem communem esse Alex. cons. 97. volum. 1. ad finem, vbi Car- ol. col. 1. conatur defendere, iustissima à Principe seculari statuta poena prohiberi posse matrimonium cum filia alicuius contrahi sine consensu patris.

Quarto subinfertur patrem compellendum fore dotē soluere filiae, quae sine eius consensu nupserit viro digno, etiā ante vigesimum quintum annum, si filia dotē marito promisit Abb. in d. cap. 1. de despons. impub. idem Abb. cons. 12. l. volum. 1. anome. de aduic. Campe. de dote. 1. part. q. 3. Ioan. Lupi in d. c. 1. de sponsa. col. 1. post Decian. d. l. nuptias. in qua opinio- nes omnes

omnes conveniunt teste Rip. in l. 1. nu. 57. ff. solut. matrim. idem probat decisio Tholof. 289. Bart. in l. obligamur. ff. de actio. & obligatio. quamvis ipse senserit hoc intelligendum esse, quando filia nupsit post vigesimum quintum annum. Sed si filia dotem non promittit, quæ tamen absque patris consensu nupsit, etiam tunc patrem teneri ad constituendam dotem ei, notant Bald. Ang. Pau. & Taf. in auct. res. que. C. commun. de legat. Ad duo etenim tenetur pater, scilicet, ad tradendam filiam marito, & ad constituendam ei dotem. Et licet à primo sit liber ipse pater, quando ipsa iam nupsit: non tamè est liber à secundo, quam opinionem dicit esse communem Curti. Junior. in dict. auct. res. que. nu. 25. & Ripa in d. l. 1. nu. 57. & Paris. conf. 29. vol. 3. num. 62. pro quibus est gloss. cap. fin. 32. q. 2. quam dicit Abb. singul. in cap. ecclesia de consuet. n. 20. eam tamen intelligit, facta promissione dotis à filia, quod gloss. non aperit. Solet & ad id induci glo. in l. obligamur. ff. de actio. & obligat. illa vero non dicit patrem teneri ad constituendam dotem filia nubenti absque eius consensu. opinio tamen communis verior est, & si Bart. in d. l. obligamur. & Abb. in d. cap. 1. de despons. impub. aduersus hanc communem teneant.

Hæc vero omnia cessant, quando filia nupsit indigno, ac ignominioso viro: tunc enim pater non tenetur ei dotem constituere, etiam si eam promiserit filia ipsi marito, gl. in c. de raptoribus. 36. q. 1. & ibi Archid. idem notant Ioa. And. Card. & Anto. in c. accedens. de procur. Bal. in l. 1. ff. solut. matr. Abb. consil. 12. in 1. vol. col. 2. Non enim est compellendus pater à filia affectus iniuria, & ignominia, ei dotem dare, quod receptum est communiter. vt Ripa asserit in d. l. 1. nu. 59. & Paul. Paris. dict. consil. 29. n. 65. vol. 3. Sed hoc procedit, vbi filia, vel maritus esset ita diues, vt congrua alimenta vterque haberet: quod si pauperes essent, cogendus pater est, ipsi filia alimenta præstare, ex ratione tex. in c. cum haberet de eo qui dux. in matrim.

9 Ex quo potest dari intellect. ad l. Regiam 8. tit. 9. par. 4. vbi fancitur patrem esse cogendum dotem assignare filie etiam diuiti, quod gl. notauit in l. si. C. de dotis promiss. communiter ibidem approbata. & in l. 1. ff. solut. matr. vbi Vincen. Herulanus n. 31. & Fran. à Ripa n. 54. asserunt hanc opinionem esse communem, & eam sequuntur aduersus Bart. in l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Trebell. cuius opin. probat Soc. in d. l. 1. [Probaretur. nu. 36. ex paulo inferius. ibique communem opinionem probat, quæ fuit & Iacobi de Arenis in d. §. cum proponeretur. & Ang. consil. 209. Bulgar. late in d. l. 1. in repetit. n. 24. & seq. Canon. lib. 8. c. 8.] Alcia. de presump. reg. 1. presump. 26. idem Alcia. lib. 8. par. 2. ca. 3. & Ioan. Coraf. in l. qui liberos. ff. de ritu nup. nu. 53. & Taf. in §. fuerat. de actio. nu. 10. 8. super quo idem Taf. dubitauit in d. l. 1. col. 6. & Ioan. Lupi in c. per vestras. 3. notabil. §. 14. Atque ipse mallem Bar. opin. sequi, ni esset Regia lex, quæ communem opinionem probat. Hæc tamen communis non procederet, quando filia nupsit ignominioso, & indigno, sine licentia patris. Imo idem dicendum fore existimo: si dignissimo nupsisset absque licentia patris. Nam si filia diues est, & habet vnde promissam, vel non promissam dotem constituat marito, minime conuenit patrem cogi, dotem ei constituere.

§. NONVS.

De raptu: & Nuptiis secundis.

S Y M M A R I A.

- 1 Raptus libera potest matrimonium contrahere cum ipso raptore.
- 2 Raptus contrahens matrimonium cum raptore, non amittit bona, à lege sibi delata propter iniuriam raptus.
- 3 Dos à lege ciuili taxari potest, atque ex hoc Regia l. descenditur.
- 4 Statutum Venetorum de dotis quantitate.
- 5 Dotes certas & determinatas in res esse vtile est.
- 6 Secundas nuptias licitas omnino esse aduersus quosdam hereticos.
- 7 Poena à legibus statuta contra fornicatas, intra annum luctus nubentes, iure canonico corriguntur, cetera autem minime cessant.
- 8 Mater secundo nubens, non petito tutore filijs, nec rationibus redditis, puniatur poena à iure ciuili statuta.
- 9 Mater secundo nubens atque etiam pater, tenentur filiis, ex primo matrimonio susceptis, referuare lucra, sibi ex illo matrimonio delata.
- 10 Dimidia lucrorum pars, iure Regio acquisita, non est filijs prioris coniugii referenda.
- 11 Mulier secundo nubens intra annum non est aliena ab hereditibus mariti, etiam nolentibus dotis bona mobilia restituere.
- 12 Alimentorum appellatione vestes continentur etiam pretiose.
- 13 Mulier secundo nubens, amittit vestes lugubres, ab hereditibus mariti sibi præstatis.
- 14 Legatum à marito uxori factum, recte illam admittit conditionem, si viduitatem seruauerit.
- 15 Legatum à marito uxori factum, si castè vixerit, perditur si ipsa secundo nubat.

EX prædicta non semel hac consensus libertas matrimonij exigimus, oportet intelligi.

final. de raptori. vbi raptus contrahere potest libere matrimonium cum raptore. Et ne id impediat iure ciuili, hoc matrimonium prohibente, atque antiquis quibusdam canonicis capit. placuit. cap. de puellis. 36. q. 2. l. vnic. C. de rap. virgin. iura illa esse correctæ asserimus. Etiam si raptor matrimonij contrahat cum rapta, priuquam eam restituat his à quib. eandem rapuerat, ita Ioan. Maior. in 4. dist. 29. q. 2. contra Matt. de Magistris, in tract. de temperantia. q. de rapru. cuius tamen opinio post Synodi Tridentine Decreta partim admitti debet. Statuit enim S. Synodus, inter raptorem, & raptam, quando ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse matrimonium consistere. Imò licet iure ciuili bona raptoris, quæ raptæ mulieri applicatur, si ipsa rapta nubat raptori, ea omnino amittat, aucten. de rap. mulier. que rapt. nups. tamen ne liber consensus impediat, illa poena omnino cessat canonica sanctione. gloss. in dict. cap. de puellis. quæ singul. est secundum Ioann. Lupi. in cap. per vestras. 3. not. ab. §. 20. num. 8. vbi eam probat: & eandem sequuntur Abb. Areti. Felin. & Dec. num. 34. in cap. vlt. Ecclesia. de consuet. Abb. in cap. vlt. de sponsal. Fred. consil. 36. Archidia. in cap. vlt. cum secundum leges de heret. in 6. Alexand. in l. Seius. §. Augerius. ff. ad l. Falc. Deci. in l. nupti. ff. de regul. iur. num. 11. quorum ratio est, ne timore amissionis bonorum, liber consensus ad coniugium impediat. Nec lex ciuilis potuit hoc statuere: vt modo diximus. Quo fit, vt falsa sit sententia gloss. in dict. cap. cum secundum leges. quæ dixit poenam dictæ aucten. etiam iure Canonico procedere, & locum habere, quia l. ciuilis non proprie poenam infert contrahenti: sed potius auferit lucrum, quod raptæ femine ipsa lex dederat, quæ quidem gloss. singul. est secundum Abb. in cap. final. de prescript. 3. volum. & sequuntur eam Anton. in cap. 1. de spons. & ibi Felin. sibi contrarius numer. 15. Ioan. Lupi. in dict. 3. not. §. 3. num. 13. Ioan. Andr. Anchar. & Dominic. in dict. cap. cum secundum leges. Anaan. cap. penult. de rapto. & Salyc. in leg. vnic. C. de rap. virgin. numer. 13. sed eorum ratio, quæ in tollendo lucro consistit, fallit omnino, vbi lucrum iam absque aliqua conditione constitutum fuerat, quod alibi tractauimus. Hic enim bona raptoris sine aliqua conditione, à lege ipsi raptæ deturuntur: & licet lex ciuilis prohibeat matrimonium inter raptam & raptorem, in l. d. vnic. illa tamen lex non adiecit poenam prædictæ huic prohibitioni: sed simpliciter matrimonium prohibuit. Vnde non potest eadem ciuilis lex auferre in poenam matrimonij contracti bona illa, quæ absque conditione raptæ detulerat. Præterea, cum iure ciuili sit poena illa statuta iuxta prohibitionem matrimonij: ipsa autem prohibitio, iure canonum sublata sit, absque abolita rationi conuenit ipsam poenam cessare, tanquam prohibitioni connexam.

Hinc tamen aduertere oportet. Nam Hippol. de Marf. in sing. 589. scribit legem à laicis sancitam, qua prohibentur parentes dare filiabus dotem certam, atque taxatam quantitate excedentem, nullam esse, ex eo quod impediatur libertatem matrimonij, quod ipse non credo. Nullam enim poenam dicta lex contrahenti matrimonium iniungit, nec prohibet contrahi coniugia: sed ad reipublicæ vtilitatem parentibus occurrit, qui studio tradendi filias in coniuges, maritis genere, & nomine, atque diuitijs sublimioribus, Maria, quod aiunt, & mōtes promittunt. Hinc & inuidissimus Casar Carol. Hispaniarum Rex Anno 1534. in Comitibus Madrici habitis, ca. 101. lege lata diffiniuit, quanta in his regionis foret filiabus assignanda dos à parentibus. Cui decisioni plurimum conuenit, quod notat Fel. in c. Ecclesia sanctæ Mariæ. de consuet. nu. 58. Sic & à Venetis statutum est, ne quantumuis diues Patricius ultra sex millia ducatorum aureorum dotis nomine filij aufid dare: vt refert Postellus, lib. de magistratibus Atheniensium, c. 33. Has vero leges, quæ de dotibus constitutis præscribunt mediocrem quantitatem, viles esse tradit Aristot. li. 2. Polit. c. 7. [Et in Hispania à Gothis latas fuisse hac de re, constat ex foro iudiciali lib. 3. tit. 1. præsertim à Recifundo Gothorum Rege. Tradit & alias leges lib. 8. c. 8. pag. 3. post Plutarchum in Solone, Alex. ab Alex. dierum genialium lib. 4. ca. 8. Plat. li. 6. de legib. Strabon. de Massiliensibus lib. 4. Plutarchum in Lycurgi apophth. & in eius vita Demosthenem in oratione contra Marciū: Ex quo simul ex his quæ de ciuium distinctione, ratione cæsus tradit ipse Plato vno & altero loco d. li. 6. & tradiderat li. 5. tradidit & Atheniens. Aristot. lib. 2. Politicorum, c. vit. Plutarchum in Solone. Iul. Pollux li. 8. mihi videor Platonis legem de dotibus l. 6. aliter quàm latini interpretes intellegendæ, vt iuxta quatuor classium cæsus quid esset ratio.